

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

1. หลักพื้นฐานของการรับช่วงสิทธิ

1.1 ลักษณะทั่วไปของการรับช่วงสิทธิ

จากบทบัญญัติต่างๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องรับช่วงสิทธิ และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สรุปลักษณะทั่วไปของเรื่องรับช่วงสิทธิได้ดังนี้

1. รับช่วงสิทธิเกิดขึ้นโดยอำนาจกฎหมายไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ บุคคลที่ได้รับช่วงสิทธิเจ้าหนี้จะตกลงกันเองเพื่อให้มีผลเป็นการรับช่วงสิทธิไม่ได้ เพราะรับช่วงสิทธิไม่อาจเกิดขึ้นได้จากการแสดงเจตนาของคู่กรณี แต่จะเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายเท่านั้น

2. รับช่วงสิทธิต้องจำกัดเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้ ผู้ที่จะรับช่วงสิทธิได้นั้นมิใช่ใครก็ตามเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วจะรับช่วงสิทธิได้ทุกกรณีไป ต้องเป็นผู้ที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่ว่าจะบัญญัติไว้เป็นการทั่วไปตาม มาตรา 227, 229 และ 230 หรือบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องค้ำประกันนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 693 และ 697 ผู้จำนองตามมาตรา 727 และ 734

3. รับช่วงสิทธิเกิดขึ้นจากการชำระหนี้ของผู้มีส่วนได้เสียในหนี้นั้น ผู้มีส่วนได้เสียที่จะใช้นี้รับช่วงสิทธิอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ แม้ขินใจเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ก็ยังสามารถ ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียในที่นี้หมายถึง การไม่ชำระหนี้จะมีผลทางกฎหมายกระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือผลประโยชน์ของเขา ซึ่งมีใช่เป็นผู้มีส่วนได้เสียทั่วๆ ไปก็ใช้หนี้รับช่วงสิทธิได้ จะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

4. รับช่วงสิทธิมีผลให้ผู้ชำระหนี้เข้าสวมสิทธิของผู้รับชำระหนี้ เมื่อมีการเข้าชำระหนี้โดยบุคคลผู้มีส่วนได้เสียตามที่กฎหมายกำหนด กฎหมายให้ถือว่าหนี้ที่มีอยู่ไม่ระงับและตกไปยังผู้ชำระหนี้ แต่สำหรับเจ้าหนี้เดิมหรือผู้รับชำระหนี้ทั้งหมดสิทธิที่จะไปเรียกร้องใดๆ จากลูกหนี้อีก และบังคับกับประกันอื่นๆ ถือว่าผู้ชำระหนี้เข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้โดยมีฐานะเหมือนเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทน เป็นการรับช่วงสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่ ผู้รับช่วงสิทธิจึงไม่อาจมีสิทธิมากเกินไปกว่าที่เจ้าหนี้มีอยู่

ในกรณีผู้ทำสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์กับผู้ประกอบการบ้านจัดสรรซึ่งมีภาระจำนองและจะขอเช่าชำระหนี้บางส่วนให้เจ้าหนี้ เพื่อจะรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ไปปลดจำนองที่ดินแปลงที่ตนซื้อ ผู้จะซื้อดังกล่าวชำระราคาให้ผู้ประกอบการไปแล้วจำนวนหนึ่งและได้เข้าอยู่อาศัยในบ้านดังกล่าวแล้ว กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาเรื่องเกี่ยวกับการจำนองที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ จึงเห็นว่าผู้จะซื้อดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้วรับช่วงสิทธิได้ เพราะจะเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียหายตามมาตรา 230 เนื่องจากเจ้าหนี้ได้รับจำนองที่ดินจากเจ้าของโครงการบ้านจัดสรรเป็นที่แปลงใหญ่ ต่อมาที่ดินได้ถูกแบ่งแยกโฉนดเป็นที่ดินแปลงย่อยหลายๆ แปลง ดังนั้น ตามหลักการจำนองแล้ว ที่ดินทุกแปลงนั้นจำนองย่อมครอบคลุมไปหมดทุกแปลง และเจ้าหนี้จำนองหากได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้บางส่วน ก็มีสิทธิที่จะปลดจำนองบางส่วนหรือไม่ก็ได้ เพราะที่ดินที่จำนองทุกแปลงก็ยังคงติดจำนองอยู่ได้ แม้จะมีการชำระหนี้ไปบางส่วนก็ตาม ตามมาตรา 716 เมื่อสิทธิจำนองเป็นดังนี้แล้ว หากจะบังคับให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้จากผู้ครองอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้รับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ไปปลดจำนองบางส่วนนั้น ย่อมเป็นการใช้สิทธิที่ทำให้เจ้าหนี้เสียหาย เพราะทำให้มูลค่าที่ดินที่เจ้าหนี้จะบังคับจำนองได้ลดลง ทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสเสี่ยงว่าจะได้รับชำระหนี้ไม่ครบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากหลักประกันที่เหลืออยู่อาจจะขายทอดตลาดได้ไม่คุ้มกับหนี้ที่เจ้าหนี้มีก็ได้

นอกจากนี้การที่ผู้ครองทรัพย์ได้ขอเช่าชำระหนี้ให้เจ้าหนี้บางส่วน โดยใช้วิธีการกระจายภาระหนี้จำนองไปในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่ถูกยึดแยกเป็นแต่ละแปลง และขอชำระหนี้เพื่อรับช่วงสิทธิไปปลดจำนองหนึ่งแปลง เห็นว่า วิธีการดังกล่าวไม่น่าจะเป็นวิธีการที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควรเพราะที่ดินแปลงที่ผู้รับช่วงสิทธิต้องการรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ไปปลดจำนองบางส่วนนั้น อาจมีมูลค่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างมากกว่าราคาที่ดินเสนอขอชำระก็เป็นได้โดยขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่นทำเลที่ตั้งของที่ดิน ขนาด รูปแบบของบ้าน เป็นต้น ดังนั้นจะใช้วิธีการเฉลี่ยภาระหนี้จำนองกระจายไปในที่ดินทุกแปลงที่ถูกยึดนั้นอาจทำให้เจ้าหนี้เสียหายและไม่ใช่วิธีการที่กฎหมายกำหนดด้วย

1.2 สิทธิของผู้รับช่วงสิทธิ

ผู้รับช่วงสิทธิสามารถใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่างๆ ได้ในนามตนเองโดยไม่ต้องขอความยินยอมของเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ตามมาตรา 226 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปของหลักกฎหมายเรื่องการรับช่วงสิทธิโดยสิทธิของผู้รับช่วงสิทธิ แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. สิทธิในมูลหนี้ คือ สิทธิทั้งหลายที่เจ้าหนี้มีอยู่ในมูลหนี้ได้แก่สิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ผู้รับช่วงสิทธิจึงเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนได้ ถ้าหากเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายหรือเรียกเบี้ยปรับจากลูกหนี้ด้วย ผู้รับช่วงสิทธิก็ย่อมเรียกเอาจากลูกหนี้ได้เช่นกัน เพราะเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่ในมูลหนี้เหมือนกัน ผู้รับช่วงสิทธิอาจใช้สิทธิอื่นๆ ของเจ้าหนี้ที่มีอยู่ในมูลหนี้ได้อีก เช่น สิทธิในการเพิกถอนการฉ้อฉล หรือเข้าใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ เป็นต้น

2. สิทธิเกี่ยวกับประกัน ถ้าหนี้ที่รับช่วงสิทธิมานั้นมีประกันอยู่อย่างใดอันได้ทำไว้โดยสัญญาหรือกฎหมายก็ตาม ผู้รับช่วงสิทธิย่อมได้รับด้วย ประกันนี้คือประกันด้วยทรัพย์ ถ้าเดิมเจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ หรือเป็นเจ้าหนี้ผู้รับจำนำหรือจำนอง ผู้รับช่วงสิทธิก็จะได้รับบุริมสิทธิหรือสิทธิจำนำจำนองของเจ้าหนี้ด้วย

3. สิทธิในการรับช่วงสิทธิบางส่วน ผู้รับช่วงสิทธิบางส่วนกับเจ้าหนี้ต่างมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้หรือหลักประกันได้โดยคู่เคียงกันไปไม่มีใครมีสิทธิดีกว่ากัน เนื่องจากมาตรา 226 ก็บัญญัติไว้เป็นกลางว่าให้ผู้รับช่วงสิทธิใช้สิทธิของเจ้าหนี้ได้ ไม่ได้ตั้งเป็นเงื่อนไขให้มาที่หลัง หลักทั่วไปตามมาตรา 226 วรรคหนึ่ง จึงควรเป็นว่า ผู้ใช้หนี้รับช่วงสิทธิบางส่วนกับเจ้าหนี้ย่อมใช้สิทธิได้คู่เคียงกันไป ถ้าทรัพย์สินมีไม่พอใช้ก็ต้องเฉลี่ยกันตามส่วน แต่เรื่องในมาตรา 227 และ 230 นั้น สังเกตได้ว่าเป็นเรื่องที่ใช้หนี้รับช่วงสิทธิอยู่ในฐานะเป็นลูกหนี้ จึงต้องมาที่หลัง เจ้าหนี้เป็นธรรมดา จะใช้สิทธิให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่เจ้าหนี้ไม่ได้ เป็นการที่บัญญัติยกเว้นไว้เฉพาะเรื่อง

การรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้นั้น ผู้รับช่วงสิทธิไม่ได้รับช่วงมาแต่เพียงสิทธิเท่านั้น ผู้รับช่วงสิทธิยังต้องรับช่วงในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่างๆ ที่เจ้าหนี้มีมาด้วย หากลูกหนี้สามารถยกข้อต่อสู้ขึ้นยันเจ้าหนี้เดิมได้เช่นใด ก็สามารถยกขึ้นต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิได้เช่นนั้น การที่ลูกหนี้ทำสัญญากับเจ้าหนี้ก่อนครบกำหนดอายุความว่า แม้เจ้าหนี้จะฟ้องภายหลังที่ครบกำหนดอายุความแล้ว ลูกหนี้ก็จะไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ สัญญานี้ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 151 เนื่องจากกฎหมายเรื่องอายุความเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน การใดที่เป็นการแตกต่างจากบทบัญญัติเหล่านี้ตกเป็นโมฆะและมาตรา 193/11 ก็กำหนดว่าอายุความที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้นผู้ใดจะขยายออกหรือยื่นเข้าไม่ได้ เมื่อข้อตกลงดังกล่าวเป็นโมฆะเจ้าหนี้ไม่อาจอ้างประโยชน์ใดๆ ในข้อตกลงนั้นได้ ผู้รับช่วงสิทธิก็ย่อมไม่อาจอ้างประโยชน์ในข้อตกลงดังกล่าวได้ด้วย ดังนั้น หากผู้รับช่วงสิทธิมาเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อขาดอายุความแล้ว ลูกหนี้จึงสามารถยกอายุความขึ้นต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิได้ กรณีที่ลูกหนี้ได้ตกลงกับเจ้าหนี้ว่ายินดีจะชำระหนี้ให้แม้ว่าหนี้นั้นจะขาดอายุความโดยตกลงเมื่อครบกำหนดอายุความไปแล้ว กรณีนี้เรียกว่าการสละประโยชน์แห่งอายุ

ความ ซึ่งการตกลงดังกล่าวจะไม่กระทบต่อผู้ค้าประกัน หมายความว่าหากเจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้เรื่องขาดอายุความขึ้นต่อผู้เจ้าหนี้ได้ ตามมาตรา 193/24 แต่แม้ผู้ค้าประกันจะไม่ยกเรื่องนี้ประธานขาดอายุความขึ้นสู้ก็ไม่สิ้นสิทธิไล่เบี่ยเพราะเป็นการไม่ยกข้อต่อสู้ของตนเองเท่านั้น จึงไม่เข้ามาตรา 695 อันจะทำให้ผู้ค้าประกันสิ้นสิทธิไล่เบี่ย ต่างกับกรณีที่ถูกหนี้ทำการตกลงกับเจ้าหนี้ว่าชำระหนี้ให้โดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ ซึ่งต้องทำในขณะที่หนี้ยังไม่ขาดอายุความ ผลก็คือทำให้อายุความสะดุดหยุด ซึ่งผลแห่งการที่อายุความสะดุดหยุดลงนั้นเป็นโทษแก่ผู้ค้าประกันด้วย

ผู้รับช่วงสิทธิย่อมมีสิทธิรับช่วงในสิทธิต่างๆ ที่เจ้าหนี้มี จึงไม่อาจมีสิทธิมากไปกว่าที่เจ้าหนี้มีได้ ดังนั้นหากเจ้าหนี้มีข้อตกลงกับลูกหนี้เป็นอย่างไรผู้รับช่วงสิทธิก็ต้องรับช่วงในข้อตกลงต่างๆ นั้นมาด้วย เมื่อเจ้าหนี้เดิมมีข้อตกลงกับลูกหนี้ไว้ว่าลูกหนี้จะไม่ยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความขึ้นต่อผู้เจ้าหนี้ โดยตกลงภายหลังครบกำหนดอายุความแล้ว ผู้รับช่วงสิทธิก็ย่อมได้ประโยชน์ในข้อตกลงดังกล่าวด้วย ดังนั้น หากผู้รับช่วงสิทธิมาเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อขาดอายุความแล้ว ลูกหนี้จึงไม่อาจยกอายุความขึ้นต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิได้ กรณีสิทธิที่รับช่วงมานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น เดิมที่เป็นมูลหนี้ละเมิดกลายเป็นสิทธิตามสัญญาประนีประนอมยอมความแทน ผู้รับช่วงสิทธิก็ต้องรับสิทธิมาตามสิทธิได้เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าจะเป็นการเสียหายแก่ผู้รับช่วงสิทธิ ยิ่งกว่าสิทธิเดิมก็ตาม เนื่องจากหากเป็นสิทธิตามมูลละเมิดเดิม ผู้รับช่วงสิทธินอกจากจะมีสิทธิเรียกให้ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแล้วยังมีสิทธิเรียกให้นายจ้างของผู้ทำละเมิดรับผิดชอบได้ด้วย เนื่องจากกฎหมายละเมิดกำหนดให้สิทธิไว้ แต่เมื่อผู้ทำละเมิดและผู้เอาประกันภัยได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว สิทธิตามมูลหนี้เดิมจึงระงับไปทั้งหมด เกิดสิทธิใหม่ตามสัญญาดังกล่าวแทน จึงทำให้ผู้รับช่วงสิทธิหมดสิทธิเรียกร้องต่อนายจ้างไป

2. หลักพื้นฐานของการใช้สิทธิไล่เบี่ย

การที่จะอธิบายหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิได้นั้น จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจความหมายและหลักกฎหมายของสิทธิไล่เบี่ยก่อน เนื่องจากสองหลักนี้มีบางส่วนของคล้ายคลึงกันอาจทำให้เกิดความสับสนได้ สิทธิไล่เบี่ยเป็นสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับตน ซึ่งเป็นมูลหนี้ที่กฎหมายกำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะเรื่อง จากการศึกษาพบว่า "สิทธิไล่เบี่ย" นั้นไม่มีกฎหมายกำหนดเป็นหลักทั่วไป แต่จะมีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เช่น สิทธิไล่เบี่ยของผู้ค้าประกัน มาตรา 693 "ผู้ค้าประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น" และกรณีอื่นๆ ผู้เขียนได้ทำตารางเปรียบเทียบระหว่าง รับช่วงสิทธิ สิทธิไล่เบี่ยและสิทธิเรียกให้ชดใช้คืนไว้ใน

ภาคผนวก การตีความว่าสิทธิใดเป็นสิทธิไล่เบียดหรือไม่ ควรที่จะตีความตามเจตนารมณ์โดยคำนึงถึงพฤติการณ์เป็นหลัก ไม่ควรถือเคร่งครัดตามถ้อยคำในตัวบทมากเกินไปเพราะจะทำให้ผลในทางกฎหมายออกมาต่างกัน ดังนั้นแม้กฎหมายจะไม่ได้ใช้คำว่าสิทธิไล่เบียด แต่ใช้คำอื่นอันมีความความหมายในลักษณะเป็นสิทธิเรียกร้องให้ผู้นั้นมีสิทธิไปเรียกเงินที่ตนจ่ายไปคืน ก็ถือว่าเป็นสิทธิไล่เบียด

การคืนตามหลักจัดการงานนอกสั่งและลามมิควรได้นั้น ไม่ถือเป็นการคืนตามหลักสิทธิไล่เบียด เนื่องจากเรื่องจัดการงานนอกสั่งและลามมิควรได้นั้นกำหนดให้เป็นมูลแห่งหนึ่งอย่างหนึ่ง เป็นการคืนที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะมีหลักเกณฑ์ต่างๆ เป็นของตนเอง โดยหลักจัดการงานนอกสั่งและหลักลามมิควรได้นี้มีขึ้นเพื่อไม่ให้ผู้ที่จัดการงานไปไม่ได้รับความเป็นธรรม บุคคลที่เข้าจัดการงานนั้นกระทำไปโดยที่ตนเองไม่มีส่วนได้เสียและเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่มีความหมายกำหนดให้มีหน้าที่ที่จะต้องไปจัดการ แต่ตนได้ทำไปเพราะต้องการช่วยเหลือลูกหนี้ ฉะนั้น กฎหมายจึงเข้ามาเยียวยาให้ผู้จัดการไปนี้อาจเรียกเงินที่จ่ายไปคืนตามมูลหนี้จัดการงานนอกสั่งหรือลามมิควรได้ ไม่ได้เป็นการเรียกคืนตามหลักสิทธิไล่เบียดแต่อย่างใด แต่การเรียกให้ชำระหนี้ตามสิทธิไล่เบียดนั้น เป็นกรณีที่ตนชำระหนี้ไปเพราะมีส่วนได้เสีย หรือมีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระและเมื่อชำระไปแล้ว กฎหมายก็กำหนดให้มีสิทธิไปเรียกเงินที่ตนจ่ายไปคืนได้

3. ความแตกต่างระหว่างรับช่วงสิทธิกับสิทธิไล่เบียด

สิทธิไล่เบียดเป็นสิทธิในทางหนี้ที่เกิดขึ้นมาจากกฎหมายกำหนด จึงเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง โดยผู้มียุทธสิทธิไล่เบียดเป็นเจ้าของหนี้ที่มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ มีกฎหมายบัญญัติรับรองให้เกิดความผูกพันกันและสามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายลักษณะหนี้ ซึ่งสิทธินี้เป็นสิทธิเหนือบุคคล แม้ว่ารับช่วงสิทธิในมูลหนี้กับสิทธิไล่เบียดจะมีลักษณะเป็นสิทธิเรียกร้อง คือผู้มียุทธสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และผู้มียุทธสิทธิไล่เบียดต่างก็มีสิทธิที่จะไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับตนได้ แต่อย่างไรก็ตามรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และสิทธิไล่เบียดก็มีลักษณะที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ

1. การรับช่วงสิทธินั้นเกิดจากการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้โดยผู้ชำระหนี้สามารถสงวนสิทธิ ส่วนได้เสียของเจ้าหนี้ไว้เพื่อจะได้เรียกร้องบังคับแก่ลูกหนี้ต่อไปอันเป็นการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ โดยผู้รับช่วงสิทธิจะเข้าไปแทนสิทธิของเจ้าหนี้ สามารถฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนได้ในนามของตนเอง หมายความว่าสิทธิที่ผู้รับช่วงสิทธิจะนำไปใช้นั้นเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ ไม่ใช่สิทธิของตนเอง ฉะนั้น เจ้าหนี้มีสิทธิเท่าใดผู้รับช่วงสิทธิก็มีสิทธิเท่านั้น ส่วนสิทธิไล่เบียดนั้นเกิดขึ้นเมื่อมีการ

ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เช่นกัน แต่เมื่อใช้หนี้ให้เจ้าหนี้แล้วก็มีได้รับสิทธิใดๆ มาจากเจ้าหนี้ สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นเป็นสิทธิของผู้มีสิทธิไล่เบี่ยเอง

2. เรื่องอายุความ รับช่วงสิทธินั้นเป็นการรับช่วงสิทธิที่เจ้าหนี้มีมาทั้งหมดเหมือนผู้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้นั้นเข้าไปสวมรองเท้าเจ้าหนี้ ฉะนั้น เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิอยู่อย่างไร ผู้รับช่วงสิทธิก็รับช่วงสิทธิมาเท่านั้น อายุความที่เจ้าหนี้มีอยู่อย่างไร ผู้รับช่วงสิทธิก็รับมาเท่านั้น แต่เรื่องสิทธิไล่เบี่ยนั้นอายุความจะเริ่มนับใหม่เมื่อมีการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ เมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องอายุความไว้เป็นการเฉพาะ ก็ต้องใช้อายุความทั่วไป 10 ปี ตามมาตรา 193/30

3. การรับช่วงสิทธินั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดหลักทั่วไปไว้ในบรรพ 2 ได้แก่มาตรา 226 227 229 และ 230 และในกฎหมายเฉพาะเช่น ผู้ค้ำประกันมาตรา 693 วรรคสอง แต่สำหรับสิทธิไล่เบี่ยนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดหลักทั่วไปของสิทธิไล่เบี่ยไว้ จะปรากฏแต่กฎหมายเฉพาะเป็นเรื่องๆ ไป

4. ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกอย่างไร ผู้รับช่วงสิทธิก็มีสิทธิเช่นนั้นด้วย เช่น ผู้รับประกันภัยชำระเงินให้ผู้เอาประกันภัยแล้วรับช่วงสิทธิไปเรียกร้องผู้ทำละเมิด หากผู้ทำละเมิดมีการประกันภัยไว้อีก ผู้รับช่วงสิทธิก็สามารถเรียกให้บริษัทประกันภัยชำระหนี้ให้ตนได้อีกซึ่งกรณีนี้เป็นการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้หรือหากเจ้าหนี้มีประกัน ผู้รับช่วงสิทธิก็รับช่วงในหลักประกันนั้นได้ ในขณะที่ไล่เบี่ยได้ทอดเดียวคือไล่เบี่ยได้กับลูกหนี้เท่านั้น

4. ลักษณะที่เหมือนกันระหว่าง "รับช่วงสิทธิในมูลหนี้" และ "สิทธิไล่เบี่ย"

คือ รับช่วงสิทธิในมูลหนี้และสิทธิไล่เบี่ยสามารถเกิดขึ้นได้ก็แต่โดยผลของกฎหมาย คือมีตัวบทกฎหมายกำหนดให้สิทธิไว้เท่านั้น ไม่อาจเกิดขึ้นได้จากข้อตกลง หมายความว่าความคู่กรณีจะตกลงกันให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีสิทธิไล่เบี่ยหรือรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ไปเรียกร้องกับบุคคลอีกคนหนึ่งไม่ได้ ทั้งรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และสิทธิไล่เบี่ยต่างมีลักษณะเป็นสิทธิเรียกร้องที่ผู้มีสิทธิดังกล่าวสามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ จะเกิดสิทธิได้ต่อเมื่อมีการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ผู้ที่จะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้วเกิดสิทธิดังกล่าวได้นั้นจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามที่กฎหมายกำหนดเหมือนกัน การชำระหนี้ให้เจ้าหนี้นั้นทำได้แม้จะเป็นการชื่นใจลูกหนี้เพราะการชำระหนี้เพื่อให้ได้สิทธิดังกล่าวมานั้นไม่ต้องอาศัยความยินยอมจากลูกหนี้ ทั้งการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และการใช้สิทธิไล่เบี่ยสามารถมีการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปบางส่วนและก่อให้เกิดสิทธิในการรับช่วงสิทธิบางส่วนและเกิดสิทธิไล่เบี่ยบางส่วนเท่ากับจำนวนที่ตนได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปได้

5. สิทธิของผู้ให้หลักประกันตามกฎหมายเฉพาะ

5.1 กรณีผู้ค้ำประกัน

5.1.1 สิทธิไต่เบี่ยของผู้ค้ำประกัน

สิทธิของผู้ให้หลักประกันที่เข้าประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระหนี้ มาตรา 693 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้ค้ำประกันไต่เบี่ยได้ในต้นเงิน ดอกเบี่ยและค่าที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไป อย่างไรก็ตาม เพราะการค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันจะไต่เบี่ยได้มากกว่าที่จ่ายให้เจ้าหนี้ไป คือ สามารถไต่เบี่ยในค่าที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรก็ตาม เพราะการค้ำประกันด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสิทธิไต่เบี่ยต่างจากรับช่วงสิทธิเพราะรับช่วงสิทธิต้องเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ ผู้รับช่วงสิทธิไม่อาจมีสิทธิมากกว่าที่เจ้าหนี้มี แต่ค่าที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรก็ตาม เพราะการค้ำประกันนี้เป็นสิทธิของผู้ค้ำประกันเอง ไม่ได้เป็นสิทธิของเจ้าหนี้มาก่อนเลย ในกรณีผู้ค้ำประกันหลายรายนั้น มาตรา 682 กำหนดให้มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน จึงต้องนำกฎหมายเรื่องลูกหนี้รวมมาพิจารณาด้วย คือ มาตรา 296 ดังนั้นเมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้แล้วยอมเรียกให้ผู้ค้ำประกันอีกคนชำระหนี้ได้เพียงครั้งหนึ่งเพราะจะต้องแบ่งความรับผิดชอบ จะเรียกเอาเต็มจำนวนเท่าที่ใช้ให้เจ้าหนี้ไปไม่ได้ โดยเป็นการใช้สิทธิไต่เบี่ยไม่ใช่การรับช่วงสิทธิ ไต่เบี่ยได้ภายใต้อายุความ 10 ปี โดยเริ่มนับเมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้เจ้าหนี้

ผู้ค้ำประกันสามารถสิ้นสิทธิไต่เบี่ยเนื่องจากตนทำผิดหน้าที่ไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ทั้งที่รู้ แต่ยังไม่ชำระหนี้ไป และอีกกรณีคือ ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไปโดยไม่บอกกล่าวลูกหนี้ขึ้นต้นให้ทราบ เพราะบางกรณีการค้ำประกัน ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องรู้เห็นยินยอมด้วย ถ้าลูกหนี้ไม่รู้ถึงการชำระหนี้ดังกล่าวมาชำระหนี้ซ้ำ ก็ถือว่าเป็นความผิดของผู้ค้ำประกันที่ไม่แจ้งให้ทราบ จึงสิ้นสิทธิไต่เบี่ย เมื่อสิ้นสิทธิไต่เบี่ยแล้วก็ควรที่จะสิ้นสิทธิรับช่วงสิทธิด้วย โดยสิ้นไปทั้งการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และการรับช่วงสิทธิในหลักประกัน ยกเว้นกรณีเดียว คือกรณีที่ผู้ค้ำประกันไม่ยกข้อต่อสู้เรื่องหนี้ประธานขาดอายุความ ผู้ค้ำประกันก็สิ้นสิทธิไต่เบี่ยและสิ้นสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ แต่ไม่สิ้นสิทธิรับช่วงสิทธิในหลักประกัน เนื่องจากหลักประกันนั้นมีลักษณะเป็นทรัพย์สินติดกับตัวทรัพย์สินไม่อยู่ภายใต้บังคับเรื่องอายุความ และไม่สูญสิ้นไปแม้ว่าหนี้ประธานจะขาดอายุความ ฉะนั้น หากผู้ค้ำประกันทำผิดหน้าที่ ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิรับช่วงสิทธิมาบังคับหลักประกันคือจำนองจำนำได้ และเมื่อผู้จำนองผู้จำนำถูกผู้รับช่วงสิทธิเจ้าหนี้บังคับหลักประกันไปแล้ว ผู้จำนองก็มีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ต่อไปได้ตามมาตรา 724 ส่วนผู้จำนำก็มีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในมูลหนี้ไปเรียกร้องลูกหนี้ต่อไปเพราะกฎหมายเรื่องจำนำไม่ได้กำหนดเรื่องสิทธิไต่เบี่ยไว้ จึงต้องใช้หลักทั่วไปมาบังคับแทน

กรณีที่ถูกหนี้ยถึงแก่ความตาย ผู้ค้าประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าประกันหนี้ยของ ลูกหนี้ยชำระหนี้ยให้เจ้าหนี้ยไปย้อมไล้เบี่ยทายาทลูกหนี้ยหรือรับช่วงสิทธิในหลักประกันได้ หากผู้ค้า ประกันมีข้อต่อสู้เรื่องอายุความมรดกของลูกหนี้ย เป็นหน้าที่ของผู้ค้าประกันที่ต้องยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ย ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ย หากทำผิดหน้าที่ย้อมไล้เบี่ยและสิ้นสิทธิรับช่วงสิทธิในมรดกนี้ อายุความมรดก ตามมาตรา 1754 วรรคสาม ผู้ค้าประกันยกขึ้นอ้างได้แม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา 1755 เพราะเป็นการใช้สิทธิในฐานะที่ตนเป็นผู้ค้าประกันลูกหนี้ย แต่หากเจ้าหนี้ยเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ย ภายในอายุความมรดกแล้ว ผู้ค้าประกันต้องชำระไปแล้วมาไล้เบี่ยทายาทลูกหนี้ย ถ้าขณะไล้เบี่ยหนี้ย ประธานขาดอายุความมรดกไปแล้ว คือพ้นกำหนดหนึ่ง 1 นับแต่วันที่รู้ว่าลูกหนี้ยถึงแก่ความตาย ทายาทของลูกหนี้ยไม่สามารถยกอายุความมรดกขึ้นยันผู้ค้าประกันได้ เนื่องจากจุดประสงค์ในการที่ กฎหมายกำหนดอายุความมรดกไว้ 1 ปี ก็เพื่อต้องการให้เจ้าหนี้ยรับแสดงตัวให้ทายาทรู้เพื่อทายาทจะ ได้เร่งจัดการชำระหนี้ยให้เสร็จสิ้น และทำการแบ่งมรดกแก่ทายาทต่อไปโดยเร็ว แต่เมื่อผู้ค้าประกันทำ การชำระหนี้ยให้เจ้าหนี้ยแทนลูกหนี้ยไป สิทธิในการไล้เบี่ยของบุคคลดังกล่าวเพียงจะเกิดขึ้น ณ ขณะชำระ หนี้ยให้เจ้าหนี้ยไป ซึ่งเป็นเวลาหลังจากลูกหนี้ยถึงแก่ความตาย เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นใหม่ ก่อให้เกิดหนี้ยแก่ กองมรดกที่จะต้องชำระหนี้ยให้บุคคลเหล่านี้ หนี้ยในส่วนนี้นั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากหนี้ยที่ลูกหนี้ยได้ก่อไว้ก่อน ตาย ดังนั้น ผู้ค้าประกันไม่ควรที่จะถูกบทลงโทษตามมาตรา 1754 ให้ต้องเรียกร้องให้ทายาทลูกหนี้ย ชำระหนี้ยให้ตนภายในอายุความ 1 ปี แต่ควรที่จะมีอายุความตามเดิมคือ 10 ปี ตามมาตรา 193/30

5.1.2 การรับช่วงสิทธิของผู้ค้าประกัน

เนื่องจากมีบทบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ค้าประกันที่จะรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ยที่มีเหนือ ลูกหนี้ยในหนี้ยประธานไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 693 วรรคสอง ถ้าเจ้าหนี้ยที่ผู้ค้าประกันรับผิดชอบใช้หนี้ย ไปเป็นเจ้าหนี้ยมีประกันพิเศษ โดยการจำนอง จำน่า เมื่อผู้ค้าประกันใช้หนี้ยแก่เจ้าหนี้ยแล้ว ย่อมได้เข้า รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ยที่ว่ามานั้นทั้งหมดทุกอย่างในนามของตนเอง โดยถึงแม้การจำนองจะได้ทำ ไว้กับเจ้าหนี้ยในนามของเจ้าหนี้ย ไม่ได้ทำกับผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันก็ยังบังคับจำนองเพื่อชดเชย การที่ตนชำระหนี้ยแก่เจ้าหนี้ยได้ เสมือนว่าผู้ค้าประกันเป็นเจ้าหนี้ยผู้รับจำนองเอง เพราะการรับช่วง สิทธิเกิดขึ้นด้วยอำนาจของกฎหมาย ทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งสิทธิในการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 697 และมาตรา 693 วรรคสองนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นทรัพย์ของลูกหนี้ย แม้เป็นทรัพย์ของ บุคคลภายนอกที่นำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ยของเจ้าหนี้ย ผู้ค้าประกันก็สามารถรับช่วงสิทธิ เจ้าหนี้ยไปบังคับหลักประกันนั้นๆ ได้ คำว่า "...เหนือลูกหนี้ย" ตามมาตรา 693 วรรคสองนั้น ไม่ได้ หมายว่าต้องเป็นทรัพย์ของลูกหนี้ยเท่านั้น ควรที่จะตีความในความหมายอย่างกว้างมากกว่า ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของผู้ค้าประกันที่ไม่ได้เป็นลูกหนี้ยชั้นต้น เป็นเพียงผู้ค้าประกันลูกหนี้ยเท่านั้น เมื่อกรณี

เป็นที่สงสัยจึงควรตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน หากตีความเช่นนี้จะทำให้ผู้ค้าประกันเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนมากขึ้น เพราะสามารถไปบังคับกับหลักประกันอื่นๆ ที่นำมาประกันหนี้ของลูกหนี้ได้ทุกสิ่งไม่เฉพาะแต่ที่ลูกหนี้นำมาประกันเท่านั้น

กรณีผู้ให้หลักประกันถึงแก่ความตาย ตามกฎหมายลักษณะมรดกแล้ว มรดกไม่ได้มีแต่เฉพาะทรัพย์สินที่ตกทอดไปในทางที่เป็นคุณแก่ทายาทเท่านั้น หนี้สินและความรับผิดชอบของผู้ตายก็ตกไปผูกพันทายาทด้วย ตามมาตรา 1600 แต่ไม่ได้หมายความว่า ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ ของผู้ตายจะเป็นมรดกตกแก่ทายาทเสียทั้งหมด ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบที่เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายย่อมหมดไปพร้อมๆ กับความตายของผู้ตาย ความรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันจะเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทหรือไม่ กรณีที่ผู้ค้าประกันถึงแก่ความตายหลังลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ความรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันย่อมเกิดขึ้นแล้ว ตั้งแต่ผู้ค้าประกันยังไม่ตาย ความรับผิดชอบนี้ย่อมตกทอดแก่ทายาทได้เพราะถือว่าเป็นภาระที่ผู้ตายมีความผูกพันที่จะต้องกระทำการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ เมื่อตนไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนมีอยู่ตามสัญญาค้ำประกัน อันเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ต้องได้รับความเสียหายตั้งแต่ขณะที่ตนยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้น ความรับผิดชอบนี้จึงสามารถตกทอดสู่ทายาทได้ แต่ทายาทรับผิดชอบเพียงเท่าที่กองมรดกมีทรัพย์สินเหลืออยู่ ส่วนกรณีผู้ค้าประกันถึงแก่ความตายก่อนที่ลูกหนี้ชั้นต้นจะผิดนัดชำระหนี้ เมื่อเงื่อนไขบังคับก่อนคือการผิดนัดของลูกหนี้ยังไม่เกิดขึ้น ความรับผิดชอบตามมาตรา 1600 จึงยังไม่มี แล้วผู้ค้าประกันได้ถึงแก่ความตายไปเสียก่อน สัญญาค้ำประกันจึงได้ระงับไปในขณะที่ผู้ค้าประกันถึงแก่ความตาย จึงไม่มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบใดๆ อันจะตกเป็นมรดกแก่ทายาทได้ แม้อ้อมมาหลังจากนั้นลูกหนี้จะผิดนัดในหนี้ประณาก็ไม่ทำให้ทายาทของผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบ

5.2 กรณีผู้จำนอง

5.2.1 สิทธิไต่เบี่ยของผู้จำนอง

กรณีจำนองนั้น เมื่อผู้จำนองชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เพื่อป้องกันกำบังจำนองหรือกรณีถูกบังคับจำนอง มาตรา 724 ได้กำหนดให้ผู้จำนองซึ่งเป็นบุคคลภายนอกนี้มีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ได้ ไม่ใช่การรับช่วงสิทธิแต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้สิทธิของผู้จำนองซึ่งเป็นบุคคลภายนอกนี้ไว้เป็นการเฉพาะอันมีลักษณะเป็นสิทธิของผู้จำนองเอง ไม่ได้มีสิทธิมาโดยการรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ ดังนั้น เมื่อผู้จำนองได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้หรือถูกบังคับจำนอง ผู้จำนองย่อมสามารถที่จะไปเรียกเงินที่ตนเสียไปนั้นคืนจากลูกหนี้ชั้นต้นได้ เมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องนี้ไว้เป็นการเฉพาะจึงต้องนำหลักอายุความทั่วไปตามมาตรา 193/30 คือ

อายุความ 10 ปีมาใช้ โดยจะเกิดสิทธิเมื่อมีการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ไป กรณีที่มีบุคคลภายนอกหลายรายจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ และมีได้ระบุดำดับในการบังคับจำนองไว้ เมื่อผู้จำนองคนหนึ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้หรือถูกบังคับจำนองแล้วก็ไม่มียุติไต่เบียดผู้จำนองรายอื่นๆ เนื่องจากมีมาตรา 725 กำหนดไว้ชัดเจนว่าไม่อาจไต่เบียดได้ โดยมีแนวคิดที่มาของกฎหมายอยู่ว่าผู้จำนองเหล่านี้ไม่ใช่ลูกหนี้ร่วมกัน นอกจากนี้หากผู้จำนองรายใดต้องการที่จะมีสิทธิคิดว่าผู้จำนองรายอื่น กฎหมายจำนองก็เปิดช่องให้โดยการให้ผู้จำนองระบุดำดับการบังคับจำนองก่อนหลังกันได้ เมื่อผู้จำนองหลายรายเหล่านี้ไม่ยอมระบุดำดับการบังคับจำนองไว้ก็ต้องยอมรับผลที่ตามมา คือเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับจำนองทรัพย์สินไหนก่อนก็ได้และเมื่อถูกบังคับแล้วก็ไม่อาจไต่เบียดผู้จำนองรายอื่นได้

กรณีที่ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย ผู้จำนองซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าประกันหนี้ของลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปหรือถูกบังคับหลักประกันแล้วยอมไต่เบียดลูกหนี้ หรือรับช่วงสิทธิในหลักประกันได้ สำหรับสิทธิไต่เบียดนั้น ผู้จำนองมีสิทธิไต่เบียดทายาทของลูกหนี้ในเงินที่ตนชำระให้เจ้าหนี้ไปแทนลูกหนี้ตามมาตรา 724 ได้ภายใต้อายุความ 10 ปี ตามหลักสิทธิไต่เบียดที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 2 ไม่ใช่อายุความ 1 ปีตามมาตรา 1754

5.2.2 การรับช่วงสิทธิของผู้จำนอง

เมื่อกฎหมายห้ามไว้ว่าผู้จำนองไม่อาจไต่เบียดกันเองได้ แต่ไม่ได้ห้ามเรื่องรับช่วงสิทธิ ในขณะที่เดียวกันกฎหมายเฉพาะเรื่องจำนองก็ได้บัญญัติให้สิทธิผู้จำนองประกันหนี้ที่บุคคลอื่นต้องชำระและชำระหนี้ไปสามารถเข้ารับช่วงสิทธิไว้โดยตรง หลักกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ก็ยังไม่มีความชัดเจนจะเห็นได้จากมาตรา 727 ประกอบมาตรา 697 ซึ่งกำหนดให้ใช้ในกรณีผู้จำนองนั้นจะต้องเป็นบุคคลภายนอกคนเดียวได้จำนองทรัพย์สินของตนประกันหนี้ของลูกหนี้ หากเจ้าหนี้ทำให้ผู้จำนองเสียหายไม่อาจรับช่วงสิทธิได้ ผู้จำนองยอมหลุดพ้นเพียงเท่าส่วนที่เสียหายนั้น ผลของสองมาตรานี้ทำให้ตีความกฎหมายได้ว่าผู้จำนองสามารถรับช่วงสิทธิในประกันได้ แต่ประกันต้องเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นหากหนี้นั้นลูกหนี้ได้นำทรัพย์สินของตนมาจำนอง หรือ จำนำ ผู้จำนองก็สามารถที่จะรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ไปบังคับหลักประกันนั้นได้ แต่หากกรณีมีบุคคลภายนอกหลายคนได้จำนองทรัพย์สินของตนประกันหนี้ของลูกหนี้แล้วก็ไม่อาจจะนำสองมาตราดังกล่าวซึ่งเป็นบทบัญญัติในกฎหมายเฉพาะเรื่องจำนองมาใช้ได้ อย่างไรก็ตามผู้จำนองหลายรายที่เป็นบุคคลภายนอกก็สามารถรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ได้ เมื่อได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้โดยนำหลักกฎหมายเรื่องการรับช่วงสิทธิที่บัญญัติไว้ในหลักทั่วไปมาใช้ ดังจะอธิบายในหัวข้อถัดไป

6. การรับช่วงสิทธิของผู้ให้หลักประกันในกรณีที่ไม่มิกฎหมายเฉพาะกำหนดให้สิทธิไว้

จะสามารถนำหลักการรับช่วงสิทธิตามหลักทั่วไปตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226 มาใช้กับผู้ค้ำประกัน ผู้จำนองและผู้จำนำ เมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้วจะมีสิทธิรับช่วงสิทธิไปบังคับระหว่างกันเองได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกันก่อน

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ผู้จำนำพึงมีต่อกันตามกฎหมาย

มีทฤษฎีในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ หลักความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน หรือ Joint Liable ว่าเป็นลักษณะที่บุคคลหนึ่งได้เข้ามาผูกพันรับผิดชอบร่วมกับบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อความเสียหายขึ้น หรือก่อหนี้ใดๆ ขึ้น ไม่ได้มีความผูกพันในหนี้จริงๆ อย่างกรณีลูกหนี้ร่วม แต่ที่ต้องมารับผิดเพราะมิกฎหมายกำหนดให้เข้ามารับผิด เช่น นายจ้าง ลูกจ้าง ตัวการตัวแทน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหนี้หรือผู้ได้รับความเสียหายมีโอกาสได้รับชำระหนี้มากขึ้น เนื่องจากว่าสามารถที่จะเรียกให้ใครก็ได้ชำระหนี้เป็นการเพิ่มตัวบุคคลผู้ที่จะทำการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้มากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่าง Joint liable กันเองนั้นจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับว่าได้มิกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่ เช่นกรณีนายจ้างลูกจ้างมิกฎหมายมาตรา 426 กำหนดให้นายจ้างสามารถเรียกให้ลูกจ้างชดใช้เงินที่ตนจ่ายไปคืน ในกรณีผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง และผู้จำนำ หรือกรณีผู้จำนองหลายรายไม่ระบุลำดับ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกต่างเข้ามาประกันหนี้รายเดียวกันนั้น อันมีลักษณะเป็นการผูกพันตนว่าจะรับผิดกับเจ้าหนี้ตนเอง เมื่อพิจารณาด้านเจ้าหนี้แล้วจะเห็นว่า เจ้าหนี้ก็จะเรียกบุคคลใดให้รับผิดก็ได้ ระหว่างผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ผู้จำนำ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เมื่อบุคคลทั้งสามนี้เข้าผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนเดียวกันในหนี้รายเดียวกัน แม้จะไม่ได้ตกลงว่าตนยินดีรับผิดชอบร่วมกันอันมีลักษณะเป็นลูกหนี้ร่วมก็ตาม แต่เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกให้คนใดคนหนึ่งชำระหนี้จนหมดสิ้นได้ และย่อมมีผลให้บุคคลที่เหลือหลุดพ้นจากความรับผิดไป หรือหากเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากคนใดคนหนึ่งไปยังไม่ครบจำนวนหนี้ เจ้าหนี้ก็สามารถเรียนส่วนที่ขาดจากบุคคลที่เหลืออยู่ได้อีก ดังนั้น จึงเห็นว่าผู้ให้หลักประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกนี้ต่างมีส่วนได้เสียได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน จึงเห็นว่ามีลักษณะที่มีความรับผิดชอบร่วมกันต่อเจ้าหนี้รายเดียวกันและเพื่อลูกหนี้คนเดียวกัน อันมีลักษณะเป็น Joint Liable

กฎหมายไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบระหว่างผู้ค้ำประกัน ผู้จำนองและผู้จำนำไว้เป็นการเฉพาะ จึงควรจะนำหลักทั่วไปในบรรพ 2 มาใช้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้ให้หลักประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าทำการประกันหนี้รายเดียวกันเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ โดยนำหลักรับช่วงสิทธิมาตรา 226 และ 229(3) มาใช้ โดยเห็นว่าผู้ค้ำประกัน ผู้จำนองและผู้จำนำต่าง

เป็นผู้ที่มีความผูกพันเพื่อลูกหนี้ในหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ โดยตนเองเป็นผู้มีส่วนได้เสียในหนี้ นั้น ดังนั้นเมื่อผู้จำนอง ผู้จำนำ ได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะรับช่วง สิทธิต่างๆ ที่เจ้าหนี้มี อันได้แก่รับช่วงสิทธิในมูลหนี้ คือสิทธิเรียกร้องต่างๆ ที่เจ้าหนี้มีในมูลหนี้ นั้น และรับช่วงสิทธิในหลักประกัน คือประกันด้วยทรัพย์สินต่างๆ ที่เจ้าหนี้มีเหนือหนี้ นั้น โดยจะรับช่วง สิทธิเจ้าหนี้มาบังคับระหว่างกันได้ในจำนวนทั้งหมดที่ตนเองได้จ่ายให้เจ้าหนี้ไป ไม่ใช่บังคับได้ เพียงบางส่วน เนื่องจากหากบังคับได้ตามส่วนต้องมีลักษณะเป็นลูกหนี้ร่วมอย่างแท้จริง หรือ ลูกหนี้ร่วมอย่างสิ้นเชิง แต่กรณีนี้เป็นเพียง Joint Liable เท่านั้น

6.2 กรณีผู้ค้ำประกัน

จะนำหลักรับช่วงสิทธิในหลักทั่วไปมาใช้ตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226 จะต้องเป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดให้สิทธิไว้ ซึ่งกฎหมายลักษณะค้ำประกันได้บัญญัติ ให้สิทธิผู้ค้ำประกันไว้คือสิทธิไล่เบี้ยในต้นเงิน ดอกเบี้ยและค่าเสียหายที่เสียไปจากการค้ำประกัน ตามมาตรา 693 วรรคหนึ่ง นอกจากนี้กำหนดให้สิทธิรับช่วงสิทธิในประกันไว้ตามมาตรา 693 วรรคสอง แต่ไม่ได้บัญญัติให้สิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ไว้ จึงต้องนำหลักทั่วไปมาปรับใช้ในกรณีนี้ เนื่องจากกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้สิทธิไว้ นั้น ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทุก กรณี เช่น กรณีการรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นไว้ในกรณีที่ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งใน กรณีนี้เมื่อนำหลักกฎหมายเรื่องการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ที่บัญญัติไว้ในหลักทั่วไปมาใช้ แม้โดย หลักการแล้วสามารถนำมาใช้ได้เหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ยังคงเกิดข้อขัดข้องในการ ตีความข้อกฎหมายโดยผู้ใช้กฎหมายไม่ได้นำหลักกฎหมายทั่วไปเรื่องรับช่วงสิทธิมาใช้ให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ จึงส่งผลให้ผู้หลักประกันซึ่งเมื่อเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปไม่ได้รับความ ค้ำครองอย่างเพียงพอ ดังนี้

กรณีลูกหนี้ล้มละลายเมื่อผู้ให้หลักประกันไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้เพื่อการไต่ สิทธิไล่เบี้ยในอนาคตได้ เนื่องจากเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้วจึงต้องห้ามตาม มาตรา 101 แห่งพ.ร.บ.ล้มละลายฯ ต่อมาผู้ให้หลักประกันต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปตามสัญญา ประกันโดยชำระไปเมื่อพ้นกำหนดเวลาในการยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้ว จึงมายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ ทันนั้น จุดประสงค์ของมาตรา 101 นั้นก็เพื่อต้องการให้ผู้ให้หลักประกันรับชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ หาก เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว เพื่อผู้ให้หลักประกันจะได้ยื่นคำขอรับชำระ หนี้ได้ภายในกำหนดเวลา กฎหมายไม่ต้องการให้ผู้ให้หลักประกันเพิกเฉย เมื่อพ้นกำหนดเวลาแล้ว ต่อมาถูกเจ้าหนี้เรียกร้อง จนต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไป จะมารับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในคำขอรับชำระหนี้ ที่เจ้าหนี้ได้ยื่นไว้แล้วนั้น จะเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือไม่ เห็นว่ากรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการใช้

สิทธิโดยไม่สุจริตเพราะหลักการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตนี้เป็นหลักที่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองบุคคลที่สาม หรือ บุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่ให้เกิดความเสียหาย ในกรณีนี้ก็ต่อเจ้านี้ผู้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็ม จำนวนแล้ว เมื่อเจ้านี้ได้รับชำระหนี้จากผู้ให้หลักประกันแล้ว กรณีนี้เจ้านี้จึงไม่ได้รับความเสียหาย แต่อย่างไรก็ตามอาจอ้างได้ว่า ผู้ให้หลักประกันใช้สิทธิรับช่วงสิทธินั้นเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ 3023/2539 ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่าผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงินได้ ชำระหนี้ให้เจ้านี้ และยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ยกคำขอของผู้ร้องโดยอ้างว่าเจ้านี้ได้ใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้วตาม มาตรา 101 ผู้อาวัลจึงยื่นคำร้องขอรับช่วงสิทธิคำขอรับชำระหนี้ของเจ้านี้เพราะเมื่อตนชำระหนี้ ให้เจ้านี้แล้ว และเจ้านี้มิได้ถอนคำขอรับชำระหนี้ ผู้อาวัลจึงมีสิทธิขอเข้ารับช่วงสิทธิคำขอรับ ชำระหนี้ของเจ้านี้ได้ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ เห็นตรงกันว่าอนุญาตให้ผู้อาวัลเข้ารับช่วงสิทธิ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้านี้ได้

ศาลฎีกาพิพากษากลับโดยเห็นว่า การที่เจ้านี้จะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย นั้นจะต้องปฏิบัติตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ล้มละลายฯ โดยต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน กำหนดสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามมาตรา 27 และ 91 ผู้อาวัลเป็น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาร่วมกับลูกหนี้ผู้ล้มละลายจึงมีความผูกพันที่จะต้องชำระหนี้แก่เจ้านี้ เมื่อ ชำระหนี้ไปแล้ว แม้เป็นผู้รับช่วงสิทธิของเจ้านี้ซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิทั้งหลายบรรดาที่เจ้านี้มีอยู่โดย มูลหนี้ตามมาตรา 226 และ 229(3) แห่งป.พ.พ.ก็มีผลเพียงทำให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในฐานะผู้รับ ช่วงสิทธิของเจ้านี้ได้ แต่การต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ผู้อาวัลจะขอเข้ารับ ช่วงสิทธิคำขอรับชำระหนี้ของเจ้านี้ที่ยื่นไว้แล้วหาได้ไม่เพราะไม่มีบทบัญญัติใน พ.ร.บ.ล้มละลายฯ บัญญัติให้กระทำได้ และหากจะถือว่าเป็นการขอรับชำระหนี้ของผู้อาวัลเองก็พ้นกำหนดเวลาขอรับ ชำระหนี้แล้ว นอกจากนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1519/2538 วินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกัน

จากคำพิพากษาฎีกาสองเรื่องดังกล่าวที่ให้เหตุผลว่า การรับช่วงสิทธิคำขอรับชำระ หนี้ ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายล้มละลาย บัญญัติให้มีการเข้ารับช่วงสิทธิคำขอรับชำระหนี้ได้นั้น เป็นปัญหาของการตีความกฎหมาย ในกรณีที่กฎหมายมิได้บัญญัติเอาไว้อย่างชัดเจนว่ากรณีใดไม่ อาจทำได้นั้น เมื่อกรณีการรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ไม่ได้ขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปหรือ สามัญสำนึก ไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือสิทธิของบุคคลโดยตรง แม้ไม่มี กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแต่ก็ไม่มีการบัญญัติห้ามไว้ จึงควรที่จะนำหลัก รับช่วงสิทธิทั่วไปตามมาตรา 226 ประกอบมาตรา 229(3) มาใช้ได้ โดยควรที่จะให้ผู้ค้าประกัน และ

บุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม เช่น ผู้อ่าวและผู้จ้าง ผู้จำหน่ายซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ประกันหนี้ของลูกหนี้ ยื่นขอรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่เจ้าหนี้ได้ยื่นไว้แล้ว ทั้งนี้ เพื่อความยุติธรรมของผู้ให้หลักประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

6.3 กรณีผู้จ้าง

เมื่อผู้จ้างถือว่าเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในหนี้จึงได้เข้าชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เพื่อ ป้องกันการบังคับจำนองแล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ได้ แม้ว่ากฎหมายเฉพาะเรื่อง จำนองจะไม่ได้บัญญัติไว้ ผู้จ้างก็มีสิทธิที่จะนำหลักทั่วไปตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226 มาใช้บังคับได้ ดังนั้น เมื่อผู้จ้างรายหนึ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้วย่อมรับช่วงสิทธิในประกัน อันได้แก่จำนองรายอื่นๆ ที่ให้ไว้แก่เจ้าหนี้หรือบังคับจำนองที่บุคคลภายนอกให้ไว้ได้และยังรับช่วง สิทธิในมูลหนี้ไปบังคับผู้ค้ำประกันได้อีกด้วย

กรณีที่เจ้าหนี้รับจำนองจากบุคคลภายนอกมากกว่าหนึ่งราย เมื่อผู้จ้างราย หนึ่งได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เพื่อป้องกันการบังคับจำนองทรัพย์สินของตน ซึ่งจะต้องชำระหนี้ทั้งหมดถึง จะป้องกันการบังคับจำนองได้ เนื่องจากสิทธิจำนองนั้นแบ่งแยกไม่ได้ยังคงครบไปทุกสิ่ง เว้นแต่ จะมีการตกลงกันทำให้ทรัพย์สินแต่ละสิ่งประกันหนี้ส่วนใดตามมาตรา 710 (2) เมื่อผู้จ้างราย หนึ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้ว หรือถูกบังคับจำนองแล้วย่อมมีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ได้ หากเจ้าหนี้ มีหลักประกันด้วยทรัพย์สินอื่นที่จะให้รับช่วงสิทธิ เช่นหากทรัพย์สินนั้นเป็นจำนองหรือจำนองที่ให้ โดยบุคคลภายนอก ผู้จ้างที่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปก็รับช่วงสิทธิไปบังคับจำนองหรือจำนองรายอื่น นั้นได้ ตามมาตรา 229 (3) และ 226 แต่มีเงื่อนไขอยู่ว่า หากผู้จ้างทุกรายได้ตกลงกันไว้แล้วว่า ใครเป็นลำดับที่เท่าใด ก็เท่ากับทุกฝ่ายได้แสดงเจตนาว่าตนยินดีที่จะถูกบังคับจำนองก่อนหลังกัน อย่างไม่รู้แล้วตั้งแต่ต้น จึงเห็นว่าหากผู้จ้างลำดับที่หนึ่งถูกบังคับจำนองหรือชำระหนี้เพื่อ ป้องกันการบังคับจำนอง ย่อมไม่มีสิทธิที่จะรับช่วงสิทธิในจำนองลำดับถัดๆ ไปได้ เพราะหากยอม ให้มีการกระทำดังกล่าวก็เท่ากับลำดับการบังคับจำนองย่อมไม่มีประโยชน์ เนื่องจากผู้จ้าง ลำดับหลังๆ ก็ยังถูกบังคับจำนองจากผู้รับช่วงสิทธิอยู่ดี การระบุลำดับเท่ากับผู้จ้างแสดงเจตนา ยอมรับผิดก่อนผู้จ้างคนอื่น ผู้จ้างลำดับหลังจะมีความรับผิดชอบเมื่อบังคับจำนองลำดับก่อน ตนแล้วไม่พอชำระหนี้ ดังนั้น หากมีการระบุลำดับการบังคับจำนองไว้แล้วย่อมไม่อาจรับช่วงสิทธิ เจ้าหนี้ไปบังคับจำนองกับผู้จ้างในลำดับถัดจากตนได้ มีสิทธิเพียงรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ไปบังคับ หลักประกันอื่นๆ และไล่เบี่ยลูกหนี้ตามมาตรา 724 เท่านั้น

กรณีผู้จำนองถึงแก่ความตาย จำนองเป็นทรัพย์สินติดกับตัวทรัพย์สิน ผู้รับจำนองมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากตัวทรัพย์สินนั้นไม่ว่าจะโอนไปแล้วก็ทอดกก็ตาม ฉะนั้นสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามจำนองจึงไม่ได้อาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้จำนองแต่อย่างใด เมื่อผู้จำนองตายหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาจำนอง ย่อมเป็นมรดกตกทอดสู่ทายาทได้ ทายาทของผู้จำนองเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้หรือถูกบังคับจำนองแล้วก็มีสิทธิไล่เบียดลูกหนี้ตามมาตรา 724 และมีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในมูลหนี้และมีสิทธิรับช่วงสิทธิในประกันไปบังคับกับหลักประกันในหนี้นั้นได้ทั้งหมดในเงินที่ตนเองจ่ายไป ทั้งนี้ตามหลักที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 3

การสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิของผู้จำนองนั้น เมื่อผู้จำนองชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้วก็มีสิทธิที่จะไปไล่เบียดลูกหนี้ได้ และมีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ดังนั้น ผู้จำนองจึงควรมีหน้าที่อย่างเดียวกันกับผู้ค้ำประกันคือ ต้องยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ และเมื่อชำระหนี้ไปก็ควรที่จะต้องบอกกล่าวลูกหนี้ให้ทราบเพื่อลูกหนี้จะได้ไม่ชำระหนี้ซ้ำ เมื่อเป็นหน้าที่ของผู้จำนองแล้ว หากผู้จำนองทำผิดหน้าที่ของตน ก็ควรที่จะใช้หลักการเดียวกับผู้ค้ำประกัน เพราะกรณีนี้เป็นบุคคลภายนอกมาประกันหนี้ของบุคคลอื่นเหมือนกัน แต่ต่างกันที่เป็นประกันด้วยทรัพย์สินกับประกันด้วยบุคคล ถ้าผู้จำนองไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้หรือชำระหนี้ไปแล้วไม่บอกลูกหนี้ ผู้จำนองก็จะสิ้นสุดสิทธิที่จะไล่เบียดลูกหนี้ และย่อมสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ทั้งในมูลหนี้และในหลักประกันด้วย เนื่องจากหากให้ผู้จำนองรับช่วงสิทธิได้แม้ตนจะทำผิดหน้าที่ ย่อมเป็นการใช้สิทธิในทางกฎหมายอย่างไม่สุจริตและเป็นผลให้ลูกหนี้ได้รับความเสียหาย ยกเว้นกรณีผู้จำนองไม่ยกข้อต่อสู้เรื่องหนี้ประธานขาดอายุความ ผู้จำนองจะสิ้นสุดสิทธิไล่เบียดและสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้เท่านั้นแต่ไม่สิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิหลักประกันเพราะทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยังคงมีความรับผิดชอบอยู่ไม่สิ้นไปแม้หนี้ประธานจะขาดอายุความ ทั้งนี้ตามแนวทางการวินิจฉัยเดียวกันกับกรณีผู้ค้ำประกัน

กรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตาย ผู้จำนองที่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปย่อมมีสิทธิไล่เบียดทายาทลูกหนี้ได้ตามมาตรา 724 และมีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในมูลหนี้ไปเรียกจากผู้ค้ำประกันได้ทั้งหมดตามหลัก Joint liable ที่ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบระหว่างกันไว้จึงนำหลักรับช่วงสิทธิมาใช้ตามมาตรา 229(3) ประกอบ 226 ที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 3 อายุความในการเรียกร้องจากผู้ค้ำประกันก็เป็นไปตามมูลหนี้ที่เจ้าหนี้มีสิทธิต่อผู้ค้ำประกันอย่างไร ผู้รับช่วงสิทธิก็มีสิทธิเช่นนั้น ซึ่งจะต้องเรียกร้องภายในอายุความมรดก มิเช่นนั้นผู้ค้ำประกันอาจยกข้อต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิได้ตามมาตรา 1754 วรรคสาม แม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา 1755 ก็ตามเพราะเป็นการใช้สิทธิในฐานะที่ตนเป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ นอกจากนี้ผู้จำนองก็สามารถช่วงสิทธิในประกันมาบังคับกับ

หลักประกันอื่นๆ อีกได้ โดยไม่มีสิทธิยกอายุความมรดกขึ้นต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิ เนื่องจากการบังคับหลักประกันนั้นไม่มีอายุความ

6.4 กรณีผู้จำหน่าย

บุคคลภายนอกที่นำทรัพย์สินของตนไปจำหน่ายนั้นเป็นแต่เพียงเอาทรัพย์สินไปผูกพันประกันหนี้โดยที่ตนเองมิได้เป็นลูกหนี้ด้วย ถ้าผู้จำหน่ายต้องการปกป้องไม่ให้ทรัพย์สินของตนถูกขายทอดตลาดก็ทำได้โดยเข้าชำระหนี้ซึ่งเรียกว่าสิทธิไถ่ถอนจำหน่าย เมื่อผู้จำหน่ายชำระหนี้หรือถูกบังคับจำหน่ายแล้วย่อมมีสิทธิเอาเงินคืนจากลูกหนี้ได้ กรณีนี้กฎหมายเฉพาะในเรื่องจำหน่ายไม่ได้บัญญัติไว้ กฎหมายเรื่องจำหน่ายจะมีลักษณะเป็นการประกันด้วยทรัพย์สินเช่นเดียวกับการจำนอง แต่กฎหมายในเรื่องเอกเทศสัญญาก็ได้บัญญัติกฎหมายลักษณะจำนองและลักษณะจำหน่ายแยกต่างหากจากกันอย่างชัดเจน มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้จำนองและผู้จำหน่ายไว้แยกต่างหากจากกัน ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าผู้ร่างกฎหมายประสงค์จะให้การบังคับใช้กฎหมายในลักษณะจำนองและจำหน่ายนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น เรื่องใดที่กฎหมายในแต่ละเอกเทศสัญญามีบัญญัติไว้ก็ต้องบังคับใช้ไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่เรื่องการใช้สิทธิไถ่เบี่ยลูกหนี้ กฎหมายเฉพาะเรื่องจำหน่ายไม่ได้กำหนดไว้จึงไม่ควรนำกฎหมายลักษณะจำนองมาใช้ แต่ควรที่จะนำหลักทั่วไปเรื่องการรักษาช่วงสิทธิในมูลหนี้มาใช้ ตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226 โดยผู้จำหน่ายซึ่งเป็นคนภายนอกนี้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความผูกพันเพื่อลูกหนี้ในอันที่จะต้องชำระหนี้และเข้าใช้หนี้นั้น เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้และผู้จำหน่ายถูกบังคับจำหน่ายหรือผู้จำหน่ายได้เข้าใช้หนี้ให้เจ้าหนี้เพื่อป้องกันการบังคับจำหน่าย ผู้จำหน่ายจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในหนี้นั้น จึงสามารถที่จะรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ และรับช่วงสิทธิในหลักประกันต่างๆ ที่เจ้าหนี้มีเหนือหนี้นั้นได้ในนามของตนเอง

กรณีลูกหนี้ตายสิทธิของผู้จำหน่ายเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไป ย่อมมีสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ไปเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ และมีสิทธิเรียกจากผู้ค้ำประกันหนี้ดังกล่าวได้ด้วยตามมาตรา 229(3) ประกอบ 226 โดยเรียกได้ทั้งหมดตามหลัก Joint liable อายุความในการเรียกร้องจากผู้ค้ำประกันก็เป็นไปตามมูลหนี้ที่เจ้าหนี้มีสิทธิต่อผู้ค้ำประกันอย่างไร ผู้รับช่วงสิทธิก็มีสิทธิเช่นนั้น ซึ่งจะต้องเรียกร้องภายในอายุความมรดก มิเช่นนั้นผู้ค้ำประกันอาจยกข้อต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิได้ตามมาตรา 1754 วรรคสาม แม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา 1755 ก็ตามเพราะเป็นการใช้สิทธิในฐานะที่ตนเป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ นอกจากนี้ผู้จำหน่ายก็สามารถช่วงสิทธิในประกันมาบังคับกับหลักประกันอื่นๆ อีกได้ โดยไม่มีสิทธิยกอายุความมรดกขึ้นต่อสู้ผู้รับช่วงสิทธิ เนื่องจากการบังคับหลักประกันนั้นไม่มีอายุความ

กรณีผู้จำหน่ายตาย จำหน่ายเป็นทรัพย์สินติดกับตัวทรัพย์สิน ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากตัวทรัพย์สินนั้นไม่ว่าจะโอนไปแล้วก็ทอดกก็ตาม ฉะนั้นสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ

สัญญาจำนำจึงไม่ได้อาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้จำนำแต่อย่างใด เมื่อผู้จำนำตายหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาจำนำ ย่อมเป็นมรดกตกทอดสู่ทายาทได้ ผู้จำนำนั้นไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องสิทธิไต่เบี่ยไว้เป็นการเฉพาะ เมื่อผู้จำนำชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปจึงไม่มีสิทธิที่จะไปไต่เบี่ยลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ตามเหตุผลที่ดังกล่าวมาแล้วในบทที่ 3 แต่มีสิทธิรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในมูลหนี้และในประกันได้ตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226

ส่วนการสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิของผู้จำนำนั้น กฎหมายเรื่องจำนำไม่ได้กำหนดเรื่องสิทธิไต่เบี่ยไว้ ผู้จำนำจึงมีแต่สิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และรับช่วงสิทธิในหลักประกัน เมื่อตนทำผิดหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับผู้ค้ำประกันคือไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ หรือกรณีผู้จำนำชำระหนี้ไปแล้วไม่บอกกล่าวลูกหนี้ลูกหนี้ไม่รู้จึงมาชำระหนี้ซ้ำก็ควรสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้และในประกัน เนื่องจากหากให้ผู้จำนำรับช่วงสิทธิได้แม้ตนจะทำผิดหน้าที่ย่อมเป็นการใช้สิทธิในทางกฎหมายอย่างไม่สุจริตและเป็นผลให้ลูกหนี้ได้รับความเสียหาย ยกเว้นกรณีผู้จำนำไม่ยกข้อต่อสู้เรื่องหนี้ประธานขาดอายุความ ผู้จำนำจะสิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิในมูลหนี้เท่านั้นแต่ไม่สิ้นสุดสิทธิรับช่วงสิทธิหลักประกันเพราะทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยังคงมีความรับผิดชอบอยู่ ไม่สิ้นไปแม้หนี้ประธานจะขาดอายุความ ทั้งนี้ตามแนวทางการวินิจฉัยเดียวกันกับกรณีผู้ค้ำประกัน

กรณีผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนหนี้ประธาน ผู้จำนอง ผู้จำนำไถ่ถอนทรัพย์สินจำนอง ทรัพย์สินจำนำโดยชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนหนี้ประธานแต่เต็มจำนวนที่ตนประกัน ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนองและผู้จำนำจะมีสิทธิรับช่วงสิทธิได้เพียงใด กรณีนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกันอันอาจนำมาปรับใช้ได้คือ คำพิพากษาฎีกาที่ 4281/2530 ผู้ร้องเป็นผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ ส่วนหนึ่งตามสัญญาขายลดตัวเงินที่ลูกหนี้ทำกับเจ้าหนี้โดยมีการจำนองที่ดินเป็นประกัน ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันให้เจ้าหนี้ไป แต่ไม่เต็มจำนวนที่ตนตกลงประกันและได้รับช่วงสิทธิจำนองจากเจ้าหนี้ในหนี้จำนวนดังกล่าว แต่ยังมีหนี้ส่วนอื่นที่ลูกหนี้ยังต้องรับผิดชอบใช้ให้เจ้าหนี้ เจ้าหนี้อาจจะขอให้บังคับจำนองเพื่อเอาชำระหนี้ได้เพราะจำนองย่อมครอบคลุมไปถึงบรรดาทรัพย์สินซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 716 ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาพิพากษาไปในแนวทางเดียวกันว่าผู้ค้ำประกันจึงไม่อาจเข้าเฉลี่ยหนี้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ ผู้จำนองในฐานะเจ้าหนี้จำนองในลำดับชั้นเดียวกันกับเจ้าหนี้ผู้รับจำนอง ผู้ค้ำประกันมีสิทธิเข้าเฉลี่ยหนี้ได้ภายหลังจากเจ้าหนี้ผู้รับจำนองได้รับชำระหนี้จำนองครบถ้วนแล้ว

จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาเห็นว่า กรณีนี้เป็นเรื่องการชำระหนี้บางส่วน ผู้ค้าประกันเมื่อได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แม้จะชำระไม่เต็มจำนวนตามที่ตกลงไว้ ผู้ค้าประกันก็สามารถที่จะรับช่วงสิทธิจำนองอันเป็นการรับช่วงสิทธิในประกันเท่าจำนวนเงินที่ผู้ค้าประกันชำระให้เจ้าหนี้ เพื่อบังคับทรัพย์สินจำนองลูกหนี้ได้ตามมาตรา 693 แต่ศาลได้นำหลักลำดับการจำนองตามมาตรา 730 มาใช้โดยหลักนี้ถือตามวันและเวลาจดทะเบียนจำนอง ผู้รับจำนองคนก่อนจะได้ก่อนคนหลัง โดยศาลเห็นว่า การรับช่วงสิทธิของผู้ค้าประกันดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังจากที่ลูกหนี้จดทะเบียนจำนองไว้กับเจ้าหนี้ สิทธิจำนองของผู้ค้าประกันที่ได้รับช่วงสิทธิมานี้จึงอยู่ในลำดับหลังจากสิทธิจำนองของเจ้าหนี้ ศาลจึงเห็นว่าผู้ค้าประกันมีสิทธิเข้าเฉลี่ยในทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองในฐานะเจ้าหนี้จำนองตามจำนวนเงินที่ตนได้ชำระให้เจ้าหนี้ไป โดยให้ได้รับชำระหนี้หลังจากเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จำนองแล้ว

ตามหลักการรับช่วงสิทธิ ผู้รับช่วงสิทธิจะมีสิทธิทุกอย่างได้เท่าที่เจ้าหนี้เดิมมีสิทธิ ดังนั้น ผู้รับช่วงสิทธิเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปเพียงบางส่วนของหนี้แต่เต็มจำนวนตามที่ตนประกันแล้วย่อมรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำหลักการรับช่วงสิทธิบางส่วนมาใช้กับกรณีนี้ได้ ดังนี้ ผู้รับช่วงสิทธิย่อมรับช่วงมาอยู่ในฐานะเดียวกันกับเจ้าหนี้ทุกอย่างเสมือนว่าเป็นเจ้าหนี้ ฉะนั้น จึงถือว่าอยู่ในลำดับเดียวกันกับเจ้าหนี้เดิม ไม่ใช่อยู่ในลำดับถัดจากเจ้าหนี้ ใช้สิทธิคู่เคียงกันไปกับเจ้าหนี้เดิม แยกพิจารณาเป็นกรณีการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ ผู้จำนองและผู้จำนำเมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไม่เต็มหนี้ประธานแต่เต็มจำนวนที่ตนประกันแล้ว จะสามารถรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในมูลหนี้ไปเรียกร้องกับผู้ค้าประกันในหนี้หนี้ได้ ผู้รับช่วงสิทธิมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามส่วนที่ตนได้รับช่วงมา ส่วนเจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามส่วนที่หักส่วนที่ถูกรับช่วงสิทธิไปโดยใช้สิทธิคู่เคียงกันไปกับเจ้าหนี้ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ทั้งหมดผู้รับช่วงสิทธิและเจ้าหนี้จะต้องเฉลี่ยทรัพย์สินกันไปตามส่วนที่ตนเองมีสิทธิ

ส่วนการรับช่วงสิทธิในหลักประกัน หากผู้รับช่วงสิทธิและเจ้าหนี้เดิมประสงค์จะใช้สิทธิบังคับจำนองร่วมกันแล้ว ทั้งคู่ก็ต้องมีหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนองตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ถ้ามิได้ประสงค์เช่นนั้นแล้ว คนใดส่งคำบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องบังคับจำนองได้ นอกจากนี้ทั้งคู่ไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นโจทก์ร่วมเพื่อฟ้องบังคับจำนองร่วมกัน แต่ละคนมีฐานะเป็นผู้รับจำนอง จึงย่อมมีสิทธิที่จะบังคับจำนองโดยลำพังตนเองได้ แต่หากต้องการเข้าร่วมเป็นโจทก์บังคับจำนองเป็นคดีเดียวกันก็ย่อมทำได้ ตามป.วิ.พ. มาตรา 59 กรณีนี้มีหลักประกันเป็นการจำนองทรัพย์สินสิ่งเดียวกันร่วมกันนั้น ถือว่ามีผลประโยชน์ร่วมกันในมูลความแห่งคดีแล้ว กรณีบังคับจำนำ หากเจ้าหนี้เดิมและผู้รับช่วงสิทธิประสงค์จะใช้สิทธิบังคับจำนำร่วมกัน

แล้ว ทั้งคู่ก็ต้องมีหนังสือบอกกล่าวบังคับจำหน่ายตามวิธีการข้างต้น แต่หากทั้งคู่ต้องการจะบังคับจำหน่ายแยกกัน คนใดส่งคำบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แล้ว ก็ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องบังคับจำหน่ายได้ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อไป ตามหลักการรับช่วงสิทธิแล้วสิทธิของผู้รับช่วงสิทธิในกรณีนี้และเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระหนี้ต่างมีสิทธิคู่เคียงกันไป จึงถือว่าเป็นการจำหน่ายในคราวเดียวกัน หากมีการบังคับจำหน่ายทรัพย์สินออกขายทอดตลาด จำนองย่อมระงับสิ้นไปทั้งหมดไม่อาจขายโดยติดจำนองบางส่วนได้ โดยเทียบเคียงกับการจำหน่ายหลายรายคนละลำดับเมื่อมีการบังคับจำหน่ายแล้วทำให้จำนองในลำดับถัดมาระงับสิ้นไปตลอดสาย ดังนั้น หากเป็นการจำหน่ายหลายรายในคราวเดียวกัน ก็ควรที่จะระงับไปทั้งหมดเช่นกันมิใช่ระงับลงแต่เพียงบางส่วน จำนำก็เช่นกันหากผู้รับช่วงสิทธิหรือเจ้าหน้าที่บังคับจำหน่ายคนใดคนหนึ่งบังคับจำหน่ายแล้ว จำนำก็ควรที่จะระงับไปทั้งหมดมิใช่ระงับลงแต่เพียงบางส่วน

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายทั้งในเรื่องรับช่วงสิทธิในหลักทั่วไป รับช่วงสิทธิในกฎหมายเฉพาะ รวมทั้งกฎหมายหลักประกันในเรื่อง คำประกัน จำนองและจำนำแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าบทบัญญัติต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ในกรณีการรับช่วงสิทธิของผู้ให้หลักประกันอันได้แก่ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง และผู้จำนำ ในบางกรณีกฎหมายจะกำหนดสิทธิของผู้ให้หลักประกันไว้เป็นการเฉพาะแล้ว คือการรับช่วงสิทธิของผู้ค้ำประกัน แต่ในบางกรณีกฎหมายหลักประกันก็ไม่ได้กำหนดให้สิทธิในการรับช่วงสิทธิของผู้ให้หลักประกันไว้ คือกรณีผู้จำนองและผู้จำนำ จากการศึกษาพบว่า แม้จะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้สิทธิในการรับช่วงสิทธิของผู้ให้หลักประกันไว้เป็นการเฉพาะ แต่ก็สามารถที่จะนำหลักกฎหมายเรื่องรับช่วงสิทธิที่บัญญัติไว้ในหลักทั่วไปมาใช้บังคับได้ และพบว่าเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้ผู้ให้หลักประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกนี้ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปหรือถูกบังคับหลักประกัน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาแม้จะไม่ปรากฏปัญหาในแง่บทบัญญัติของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่นั้นได้บัญญัติไว้อย่างครอบคลุมแล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการข้อเสนอแนะให้แก่ไขบทบัญญัติของกฎหมาย แต่จากปัญหาบางประการตามผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วนั้น ทำให้เห็นได้ว่าในบางกรณี ผู้ใช้กฎหมายได้นำหลักเรื่องรับช่วงสิทธิไปใช้กับผู้ให้หลักประกันโดยไม่ถูกต้องสมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายของบทบัญญัติเรื่องรับช่วงสิทธิ ซึ่งทำให้ผู้ให้หลักประกันไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจและเพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายนำกฎหมายรับช่วงสิทธิไปใช้บังคับให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายหลักประกันต่อไป ดังนี้

1. การที่ผู้มีส่วนได้เสียตามที่กฎหมายกำหนดชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปเพียงบางส่วน ไม่เต็มจำนวนหนี้และไม่เต็มจำนวนที่ตนเองมีส่วนได้เสียในหนี้ นั้น ซึ่งถือว่าเป็นการชำระหนี้บางส่วน ตามหลักการรับช่วงสิทธิแล้วบุคคลที่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ดังกล่าวย่อมมีสิทธิรับช่วงสิทธิ เจ้าหนี้ได้โดยรับช่วงไปเพียงบางส่วนตามจำนวนที่ตนชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ ซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้กับสิทธิของผู้รับช่วงสิทธิบางส่วนนั้นจะบังคับได้คู่เคียงกันไปไม่มีใครมีสิทธิดีกว่ากัน คำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาฎีกาที่ 4281/2530 ที่ศาลได้วินิจฉัยให้สิทธิของผู้รับช่วงสิทธิบางส่วน รับช่วงสิทธิไปบังคับจำนวนได้โดยอยู่ในลำดับถัดจากเจ้าหนี้ นั้น ผู้เขียนเห็นว่าสาเหตุที่ศาลได้วินิจฉัยคดีเช่นนี้ก็เนื่องมาจากประเด็นในวิधिพิจารณาความ เนื่องจากผู้รับช่วงสิทธิมายื่นคำร้องในคดีนี้โดยใช้วิธีการยื่นคำร้องขอเฉลี่ยในฐานะที่ตนเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามาตรา 290 ป.วิ.พ. ศาลจึงตัดสินให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนผู้ร้องขอเฉลี่ย เนื่องจากเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนในฐานะเจ้าหนี้ผู้รับจำนวน ผู้ร้องจึงต้องมีสิทธิได้รับชำระหนี้หลังจากเจ้าหนี้จำนวนได้รับชำระหนี้จนครบถ้วนแล้ว

หากผู้ร้องไม่ได้ยื่นคำร้องขอเฉลี่ยตามมาตรา 290 แต่ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ในฐานะเจ้าหนี้จำนวนตามมาตรา 289 ป.วิ.พ. โดยยื่นคำร้องเข้ามาในคดีที่เจ้าหนี้ฟ้องบังคับจำนวน เนื่องจากผู้ร้องได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ในฐานะผู้ค้าประกันย่อมมีส่วนได้เสียในหนี้ที่จะรับช่วงสิทธิ เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา 693 วรรคสอง ป.พ.พ. ผู้ร้องจึงย่อมมีสิทธิรับช่วงสิทธิเป็นเจ้าหนี้จำนวนมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์ที่จำนวนได้ตามจำนวนเงินที่ได้ชำระให้เจ้าหนี้ไป โดยเป็นเจ้าหนี้จำนวนอยู่ในลำดับเดียวกันกับเจ้าหนี้ กรณีนี้เป็นปัญหาเรื่องการรับช่วงสิทธิโดยตรงไม่ใช่เรื่องการจำนวนซ้อน จึงควรที่จะนำหลักการรับช่วงสิทธิมาใช้ คือผู้รับช่วงสิทธิชอบที่จะใช้สิทธิต่างๆ ของเจ้าหนี้ได้ในนามของตนเอง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินจากส่วนที่ตนเองมีสิทธิ คือเท่าจำนวนที่ตนได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไป เมื่อผู้ค้าประกันชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เพียงบางส่วน คือไม่เต็มตามจำนวนที่ตนเองตกลงรับผิดชอบ ผู้ค้าประกันจึงสามารถรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ไปได้เพียงบางส่วนเท่านั้น โดยใช้สิทธิอย่างคู่เคียงกันไปกับเจ้าหนี้ ไม่มีใครมีสิทธิดีกว่ากัน

ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปเต็มจำนวนที่ตนเองประกันแต่ไม่เต็มจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ ผู้เขียนเห็นว่าผู้ให้หลักประกัน ย่อมรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ได้ โดยนำหลักการรับช่วงสิทธิบางส่วนมาใช้โดยใช้สิทธิคู่เคียงกันไปกับเจ้าหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้หรือรับช่วงสิทธิไปบังคับหลักประกัน ทั้งเจ้าหนี้และผู้รับช่วงสิทธิย่อมมีสิทธิเท่ากันเป็นเจ้าหนี้ในลำดับเดียวกัน

2.กรณีลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ทำให้ผู้ให้หลักประกันไม่มีโอกาสที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้เพื่อการใช้สิทธิไต่เบี่ยในภายหลังได้ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายได้ห้ามไว้ แต่ผู้ให้หลักประกันยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้อยู่ เพราะสัญญาประกันยังไม่ระงับ หากเจ้าหนี้มาเรียกให้ผู้ให้หลักประกันชำระหนี้เมื่อพ้นกำหนดเวลาในการขอรับชำระหนี้แล้วและผู้ให้หลักประกันได้ชำระไป ผู้เขียนเห็นว่าผู้ให้หลักประกันสามารถที่จะรับช่วงสิทธิคำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าหนี้ได้ยื่นไว้แล้วนั้นได้ เนื่องจากเมื่อกฎหมายเฉพาะในพ.ร.บ.ล้มละลายฯ ไม่ได้บัญญัติไว้ จึงต้องนำกฎหมายแห่งหลักทั่วไปมาใช้บังคับ คือหลักการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 229(3) ประกอบมาตรา 226 ซึ่งการรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าวถือว่าเป็นการรับช่วงสิทธิในมูลหนี้ที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ ด้วยความเคารพต่อคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1519/2538 ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ให้หลักประกันไม่อาจที่จะรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายให้อำนาจไว้ นั้น เป็นการไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักกฎหมายเรื่องรับช่วงสิทธิ